

Aan: de leden van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E griffier@tweedekamer.nl
E cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 25 maart 2020
Kenmerk: 20-026
Onderwerp: brief crisisstructuur ggz (25295-154) t.b.v. plenair debat 26 maart 2020
Contact: Menno Tusschenbroek E menno.tusschenbroek@wijzijnmind.nl M 06 57721879

Geachte leden,

In zijn brief d.d. 19 maart (25295-154) informeert staatssecretaris Blokhuis u over de maatregelen die worden genomen voor de ggz.

MIND neemt deel aan het 'coördinerend overleg corona & ggz' en aan de vijf in de brief genoemde werkgroepen. Ook is MIND betrokken bij overleg over zorg voor de jeugd. Hierin wordt constructief samengewerkt om de veelheid van problemen aan te pakken. Ook is het een goede zaak dat er op korte termijn brede publieksvoorlichting is met aandacht voor preventie van psychische nood zoals angst, verwarring en eenzaamheid. Iedereen kan daar immers nu mee te maken krijgen.

Ook zien wij dat er hard gewerkt wordt om mensen met psychische en bijvoorbeeld verslavingsproblemen te blijven helpen.

Niettemin maken wij ons zorgen en willen u daarom vragen de volgende zaken te bespreken met de bewindslieden van VWS.

Hartenkreet

MIND ontvangt dagelijks erg veel signalen over wegvallen van zorg en ondersteuning of de dreiging daarvan. Een daarvan is deze hartenkreet vanuit een van onze lidorganisaties:

"Het zijn spannende tijden die extra ingrijpend zijn voor mensen die psychisch toch al kwetsbaar zijn. Wij zien dat in de ggz voor de meest kwetsbare groep zorg is afgeschaald. Terwijl veel behandelingen staan of vallen met continuïteit. 'Tijdens de coronacrisis moet de zorg aan ggz-patiënten zoveel mogelijk blijven doorgaan', tweette staatssecretaris Blokhuis. NVvP-voorzitter Elnathan Prinsen benadrukte dat het generiek sluiten van poliklinieken en dagbehandeling 'niet de bedoeling kan zijn'. Terecht. En op sommige plekken zien wij ook dat -met goede afspraken over afstand en omgang- de afspraak gewoon kan doorgaan.

Maar dat is niet wat we veel zien gebeuren. De meeste patiënten hebben te horen gekregen dat hun therapie en hun dagbesteding wegvalt, maar hebben niet gehoord waar ze nog wél op kunnen rekenen. Nu duidelijk is dat deze situatie nog maanden zal aanhouden, kan het niet missen dat dit moet leiden tot grote sociale nood en met risico op uitbarstingen.

Iedereen merkt het aan den lijve dat het langdurig thuiszitten een opgave is voor alle gezinsleden. Het is dan niet moeilijk voor te stellen hoe zeer het spitsroedenlopen is voor gezinnen waarin iemand is met ernstige psychische problemen, met grote angsten of met suïcidale gedachten. Nu de therapieën veelal zijn teruggeschroefd is het van belang om juist ook aandacht te schenken aan de mensen om de patiënt heen, zoals de mantelzorgers. Want als zij omvallen, stort het hele kaartenhuis ineen.

Het is dus zaak dat niet alleen de patiënt zelf te horen krijgt waar hij in deze tijd op kan terugvallen, maar ook diens naasten.”

Specifieke aandachtspunten

Er is een veelheid van problemen van verschillende aard en zwaarte. In dit stadium van de crisis is het volgens MIND belangrijk dat speciaal gelet wordt op de volgende zaken.

- Het belang van weloverwogen verdeling van beschermingsmiddelen, waarin ook de ggz wordt meegenomen.
- Het belang dat alle partijen goed inspelen op de onverwachte gevolgen van deze crisis zodat continuïteit van zorg en (maatschappelijke) ondersteuning wordt geborgd. MIND verwacht ook dat financiers (overheden, zorgverzekeraars) zekerheid bieden aan zorginstellingen opdat zij het hoofd boven water kunnen houden. Tegelijkertijd verwachten we dat instellingen alles doen om contact met hun cliënten te houden en aanspreekbaar zijn op wat ze doen.
- Een constructief voorbeeld is deze oproep van de VNG: “Zowel bij aanbieders als gemeenten is er enige onduidelijkheid ontstaan hoe in deze situatie om te gaan met afspraken en contracten van aanbieders. Momenteel zijn gemeenten niet allemaal eenduidig richting aanbieders. Een vaste lijn kan rust geven. We roepen gemeenten op de aanbieders met wie ze een contract hebben, te blijven betalen: ook als er een andere of beperkte prestatie kan worden geleverd. Op die manier zorgen we ervoor dat het zorglandschap intact blijft. VNG is in gesprek met het Rijk over vergoeding van eventuele extra kosten die gemeenten hierbij maken door het Rijk. Zorgverzekeraars hebben eenzelfde soort afspraak met het Rijk.” (Bron: VNG)
- Continuïteit is ook van essentieel belang voor zelfregiecentra en herstelcentra die belangrijke functies vervullen op het gebied van opvang, ontmoeting, herstel en participatie van ggz-cliënten en andere kwetsbare burgers. Het zijn kleinschalige organisaties met geen of minimale financiële reserves. De vraag is of de compensatiemaatregelen van de regering voor hen voldoende zullen zijn en op tijd zullen komen. Zij zijn daarin afhankelijk van gemeenten en gemeenten geven tot dusver verschillende signalen af. MIND vraagt om een eenduidig beleid van Nederlandse overheden en zorgverzekeraars om continuïteit van zorg en maatschappelijke ondersteuning in brede zin te waarborgen.
- Het belang van goede afspraken met algemene ziekenhuizen over hoe ggz-cliënten met corona te helpen. Het is van belang dat hier bijvoorbeeld een uniforme richtlijn voor komt.
- In het kader van maatschappelijke opvang: het belang van extra plekken (nacht)opvang. Dat is een zaak van gemeenten, maar een duidelijke oproep van het Rijk zou welkom zijn. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld sportcomplexen ter beschikking stellen.
- Het belang van kinderen voor wie thuis geen veilige basis is: op 20 maart jl. heeft de minister van OCW een brief aan de Tweede Kamer gestuurd ten aanzien van opvang voor deze groep kinderen. Denk hierbij aan kinderen uit gezinnen al in het vizier van Veilig Thuis, maar daarnaast ook aan kinderen die door een psychische kwetsbaarheid van ouders verhoogd risico kunnen lopen op onveiligheid. De aanvullende aanwijzing aan de veiligheidsregio's is op dit moment nog niet concreet, en dus is de huidige regeling nog niet aangevuld en kunnen gezinnen hier geen gebruik van maken. We vragen u met klem om aandacht voor het feit dat dit zo snel mogelijk plaats gaat vinden.

- Het belang van aandacht voor de financiële gevolgen voor mensen en de kostendelersnorm. Bijvoorbeeld: als naasten voor hun zieke familielid moeten zorgen kunnen zij zelf niet meer rondkomen. Mensen die afhankelijk zijn van voedselbank of bepaalde bijverdiensten kunnen nu ook financieel flink vastlopen. Bij hen kan de kostendelersnorm zwaar drukken. Dit is hét moment om hem af te schaffen of in elk geval te bevriezen.
- Het belang dat daklozen ook de gelegenheid krijgen om 'binnen te blijven'. Belangrijk voor henzelf, maar ook belangrijk voor de omgeving. Sommige mensen hebben geen thuis omdat de kostendelersnorm gaat werken als mensen bij elkaar gaan wonen. Dus dakloos intrekken bij bijvoorbeeld familie is een probleem omdat kostendelersnorm gaat dan werken. Zie ook ons punt hierboven.

Specifieke actie MIND en MIND Korrelatie

Zoals vermeld in onze brief van 18 maart is MIND direct slag gegaan om mensen te steunen in deze moeilijke tijd. Het gaat dan om onze achterban en leden, maar ook breder.

Inmiddels is de zogenoemde 'livestream' van MIND gelukkig steeds breder bekend. Het blijkt dat deze onlineapplicatie veel mensen ondersteuning kan bieden: <https://wijzijnmind.nl/corona>

Inmiddels heeft MIND deze vorm van 'aandacht op afstand' ingebracht in het overleg met het ministerie van VWS met een concreet verzoek om steun. Wij hopen dat de staatssecretaris zo snel mogelijk deze steun toezegt.

Wij hebben ook de hulp door MIND Korrelatie uitgebreid en ook worden er geen kosten meer in rekening gebracht. Korrelatie is vanaf maandag niet alleen tijdens kantooruren, maar ook in de avonduren bereikbaar.

MIND Korrelatie biedt anonieme, professionele, psychische en psychosociale hulp aan iedereen die kampt met psychische en psychosociale problemen: van angst tot verslaving, en van opvoed- en relatieproblemen tot rouwverwerking.

SO GGZ

Tot slot, de commissie voor VWS heeft besloten het AO/SO GGZ uit te stellen. MIND heeft begrip voor dit uitstel gezien de huidige omstandigheden. Een belangrijk punt voor MIND is het organiseren van een regionale doorzettingsmacht. Juist in tijden van crisis kan een dergelijke doorzettingsmacht duidelijkheid scheppen die problemen gezamenlijk goed te tackelen, met name op regionaal niveau. Wij hopen dat op korte termijn dit AO/SO GGZ alsnog kan plaats vinden.

Wij wensen u veel wijsheid en daadkracht. Neem onze hartenkreet daarin mee.

MIND zal daar waar mogelijk haar kennis en steun bieden aan alle mensen van Nederland in het belang van hun psychische gezondheid en mentale welzijn.

Met vriendelijke groeten,

Drs. M.J. ter Avest
Directeur MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid